

नेपाल खानेपानी संस्थान
आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको लागि पाठ्यक्रम
स्तर : अधिकृत, सेवा : प्रशासन, समूह : लेखा, तह : ७, पद : लेखा अधिकृत

पाठ्यक्रम योजनालाई निम्नानुसारका दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ :

प्रथम चरण :- लिखित परीक्षा

पूर्णाङ्क :- २००

द्वितीय चरण :- अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क :- ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

१. प्रथम चरण : लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णाङ्क :- २००

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्न संख्या X अङ्क	समय
प्रथम	शासकीय व्यवस्था र संस्थागत ज्ञान	१००	४०	विषयगत	१० प्रश्न X १० अङ्क	३ घण्टा
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी	१००	४०	विषयगत	१० प्रश्न X १० अङ्क	३ घण्टा

२. द्वितीय चरण : अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क :- ३०

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली
अन्तर्वार्ता	३०	मौखिक

द्रष्टव्य :

- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनेछ ।
- प्रथम र द्वितीयपत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ ।
- लिखित परीक्षामा सोधिने प्रश्नसंख्या र अङ्कभार यथासम्भव सम्बन्धित पत्र/विषयमा तोकिए अनुसार हुनेछ ।
- विषयगत प्रश्नको हकमा एउटै प्रश्नका दुई वा दुई भन्दा बढी भाग (Two or more parts of a single question) वा एउटा प्रश्न अन्तर्गत दुई वा बढी टिप्पणीहरू (Short notes) सोध्न सकिने छ ।
- विषयगत प्रश्नमा प्रत्येक पत्र/विषयका प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् । परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नको उत्तर सोही खण्डका उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।
- यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भएतापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम, विनियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मितिभन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
- पाठ्यक्रम स्वीकृत मिति :- २०८२/१२/१२

नेपाल खानेपानी संस्थान
आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको लागि पाठ्यक्रम
स्तर : अधिकृत, सेवा : प्रशासन, समूह : लेखा, तह : ७, पद : लेखा अधिकृत

प्रथम पत्र - शासकीय व्यवस्था र संस्थागत ज्ञान
खण्ड (क) - (५० अङ्क)
(५ प्रश्न × १० अङ्क)

१. शासकीय व्यवस्थाका विविध पक्षहरू

- १.१ नेपालको संवैधानिक विकासक्रम र संविधानवाद
- १.२ नेपालको संविधान
- १.३ सरकारको कार्यक्षेत्र र भूमिका
- १.४ राज्यशक्तिको बांडफांड, शक्ति पृथकीकरण र सन्तुलन
- १.५ नेपालमा संघीय शासन प्रणाली, अन्तर सरकार व्यवस्थापन र यसको अवस्था
- १.६ सार्वजनिक सेवाको अवधारणा, आधारभुत मान्यता र विशेषता
- १.७ सरकार तथा सार्वजनिक क्षेत्रबाट प्रवाह गरिने सेवाहरू
- १.८ विद्युतीय शासन (E-Governance) र सेवा प्रवाहमा सूचना प्रविधिको प्रयोग
- १.९ सामाजिक न्याय, सामाजिक सुरक्षा र सामाजिक समावेशीकरण
- १.१० विद्युतीय अपराध (Cyber crime), मिलेमतो (Cartelling), एकाधिकार (Monopoly), भ्रष्टाचार र मुद्रा निर्मलीकरण (Money Laundering)

२. सार्वजनिक प्रशासन र व्यवस्थापन

- २.१ सार्वजनिक प्रशासनको अर्थ र उद्देश्य र महत्व
- २.२ व्यवस्थापनका सिद्धान्त र यसका नवीनतम प्रवृत्तिहरू
- २.३ मानव संशासन व्यवस्थापन
- २.४ व्यवस्थापनका विविध पक्षहरू : उत्प्रेरणा, मनोबल, नेतृत्व, निर्णय प्रकृया, संगठनात्मक व्यवहार, समूहकार्य, समूह गतिशीलता र कार्य संस्कृति
- २.५ संस्थागत सुशासन र संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्व
- २.६ सेवा प्रवाहमा तटस्थता, प्रतिबद्धता र पारदर्शिता
- २.७ सुशासन, नैतिकता, सदाचार र व्यवसायिकता
- २.८ सार्वजनिक नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मुल्यांकन

खण्ड (ख) - (५० अङ्क)

(५ प्रश्न × १० अङ्क)

३. संस्थागत ज्ञान

- ३.१ नेपालमा सार्वजनिक संस्थान
- ३.२ नेपाल खानेपानी संस्थानको उद्देश्य, संगठनात्मक संरचना, प्रमुख कार्य तथा सेवा क्षेत्र
- ३.३ पानीका विभिन्न श्रोत, श्रोत संरक्षणका उपाय तथा उपलब्ध श्रोतको दिगो उपयोग, भूमिगत तथा आकाशे पानीको प्रयोग
- ३.४ घरायसी, व्यवसायिक तथा ठूलो परिमाणमा पानी प्रशोधनका विधि
- ३.५ पानीको कारण हुन सक्ने रोगव्याधी तथा सो को रोकथामका उपाय
- ३.६ पानीजन्य विपद् र सो को व्यवस्थापन
- ३.७ नेपालमा खानेपानी व्यवस्थापनमा प्रयोग गरिएका मोडेल

नेपाल खानेपानी संस्थान
आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको लागि पाठ्यक्रम
स्तर : अधिकृत, सेवा : प्रशासन, समूह : लेखा, तह : ७, पद : लेखा अधिकृत

- ३.८ खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धित क्षेत्रमा भएका असल अभ्यास, निकायगत समन्वय र सम्बन्ध
३.९ दिगो विकास लक्ष्य, खानेपानीको गुणस्तरमान र नेपालमा पानीको गुणस्तर
३.१० World Water Council र International Water Association

४. सेवासँग सम्बद्ध कानून

- ४.१ राष्ट्रिय खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता नीति, २०८०
४.२ नेपाल खानेपानी संस्थान ऐन, २०४६
४.३ नेपाल खानेपानी संस्थानको कर्मचारी सेवा शर्त सम्बन्धी विनियमावली, २०८१
४.४ खानेपानी तथा सरसफाई ऐन, २०७९ र खानेपानी तथा सरसफाई नियमावली, २०८१
४.५ खानेपानी व्यवस्थापन बोर्ड ऐन, २०६३
४.६ राष्ट्रिय खानेपानी गुणस्तर मापदण्ड, २०७९
४.७ खानेपानी तथा सरसफाई सेवा महशुल तथा सेवा शुल्क (निर्धारण सम्बन्धी) कार्यविधि, २०८१
४.८ वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६ र वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७
४.९ सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४
४.१० आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७
४.११ उपभोक्ता हित संरक्षण ऐन, २०७५
४.१२ सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) ऐन, २०६४ तथा नियमावली, २०६५
४.१३ सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ तथा नियमावली, २०६५
४.१४ भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९

नेपाल खानेपानी संस्थान
आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको लागि पाठ्यक्रम
स्तर : अधिकृत, सेवा : प्रशासन, समूह : लेखा, तह : ७, पद : लेखा अधिकृत

द्वितीय पत्र - सेवा सम्बन्धी
खण्ड (क) - (५० अङ्क)
(५ प्रश्न × १० अङ्क)

१. **लेखा प्रणाली सम्बन्धी आधारभूत अवधारणा**
 - १.१ लेखा र लेखा प्रणालीको उद्देश्य, महत्व र सिद्धान्त
 - १.२ नेपाल सरकारको लेखा प्रणाली, नगदमा आधारित लेखा प्रणाली, प्रोदभावी लेखा प्रणाली, कोष लेखा प्रणाली तथा बजेट लेखा प्रणाली
 - १.३ वित्तीय, लागत तथा व्यवस्थापकीय लेखा प्रणाली
 - १.४ लेखा प्रणालीका विविध क्षेत्र : वित्तीय लेखांकन, व्यवस्थापन लेखांकन, लागत लेखांकन, आम्दानी लेखांकन, जिम्मेवारी लेखांकन
 - १.५ धरौटी लेखा तथा जिन्सी लेखा (Stock Accounting)
 - १.६ उत्तरदायित्व लेखा प्रणाली (Responsibility Accounting)
 - १.७ नेपालको सार्वजनिक खरिद प्रणाली
 - १.८ सार्वजनिक कोषको उपयोगमा नैतिकता र नैतिकताका सवाल (Ethics and ethical issues)
 - १.९ लेखा उत्तरदायी व्यक्तिको भूमिका र पेशागत आचरण
२. **लेखा अभिलेख र लेखामान (Accounting Standards) सम्बन्धी जानकारी**
 - २.१ लेखाङ्कन समीकरण (Accounting Equation) तथा लेखाको वर्गीकरण
 - २.२ खाता सूची (Charts of Accounts) तथा राजस्व व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (RMIS)
 - २.३ नाफा नोक्सान हिसाव, सन्तुलन परीक्षण (Trial Balance), बैंक हिसाव मिलान विवरण (Bank Reconciliation Statement)
 - २.४ लेखा अभिलेखमा देखिने त्रुटी तथा सुधार गर्ने तरिका
 - २.५ विभिन्न आवधिक आर्थिक तथा वित्तीय प्रतिवेदन, सो सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था, प्रतिवेदन तयार गर्ने विधि, प्रकृया र प्रतिवेदन प्रस्तुतीकरण
 - २.६ लेखामानको अर्थ आवश्यकता महत्व र उपादेयता
 - २.७ नेपाल लेखामान (Nepal Accounting Standards)
 - २.८ नेपाल वित्तीय प्रतिवेदन मान (Nepal Financial Reporting Standards)
 - २.९ अन्तरराष्ट्रिय वित्तीय प्रतिवेदन प्रणाली (International Financial Reporting System)
 - २.१० नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (Nepal Public Sector Accounting Standards)
३. **आर्थिक विवरण र लेखांकन नीतिहरू**
 - ३.१ लेखांकन अभिलेख प्रवाह (Accounting Flow Chart)
 - ३.२ आर्थिक कारोवारको विश्लेषण, लेखांकनका चरणहरू
 - ३.३ प्रारम्भिक लेखांकन र खातामा प्रविष्टि
 - ३.४ आधारभूत वित्तीय विवरणहरूको तयारी (Preparation of Financial Statements)
 - ३.४.१ आय तथा व्यय विवरण (Income & Expenditure Statement)
 - ३.४.२ वासलात (Balance Sheet)

नेपाल खानेपानी संस्थान
आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको लागि पाठ्यक्रम
स्तर : अधिकृत, सेवा : प्रशासन, समूह : लेखा, तह : ७, पद : लेखा अधिकृत

- ३.४.३ नगद प्रवाह विवरण (Cash Flow Statement)
- ३.४.४ फण्ड प्रवाह विवरण (Fund Flow Statement)
- ३.४.५ Proactive Disclosure
- ३.५ वित्तीय/आर्थिक विश्लेषण: Liquidity Ratios, Profitability ratios, Activity Ratios, Leverage Ratios, Productivity Ratios
- ३.६ लेखांकन नीतिहरू
 - ३.६.१ ह्रास कट्टी (Depreciations)
 - ३.६.२ वक्यौता व्यवस्थापन (Debtors management)
 - ३.६.३ खरीद व्यवस्थापन (Procurement management)
 - ३.६.४ जिन्सी खर्च र मुल्यांकन (Inventory expenses and evaluation)
 - ३.६.५ चालु पूँजी व्यवस्थापन (Working capital management)
 - ३.६.६ कम्पनी स्थापना, शेयर र ऋणपत्रसम्बन्धी जानकारी
 - ३.६.७ पूँजी संरचना (Capital Structure) को लेखांकन
 - ३.६.८ मुल्यस्तर (Price Level) परिवर्तनको लागि लेखा विधि
 - ३.६.९ पूँजीगत बजेट तथा लगानी (Capital Budgeting and Investment)
- ३.७ लेखांकन समायोजन (Accounting adjustments)

खण्ड (ख) – (५० अङ्क)

(५ प्रश्न × १० अङ्क)

४. आर्थिक प्रशासन

- ४.१ आर्थिक प्रशासन, आर्थिक अनुशासन र वित्तीय व्यवस्थापन
- ४.२ बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियन्त्रण
- ४.३ वित्तीय योजना (Financial planning)
- ४.४ एकल खाता कोष : परिचय, उद्देश्य, विशेषता तथा महत्व
- ४.५ कर : सिद्धान्त, प्रकार तथा नेपालमा कर प्रणालीको वर्तमान स्वरूप र कार्यान्वयनको अवस्था (मूल्य अभिवृद्धि कर, आयकर, अन्तशुल्क, भंसार महसूल, स्थानीय कर तथा अन्य कर)
- ४.६ अन्तरसरकारी वित्तीय हस्तान्तरण र राजस्व बाँडफाँड

५. वैदेशिक सहायतामा संचालित आयोजनाको वित्तीय व्यवस्थापन सम्बन्धी व्यवस्था

- ५.१ वैदेशिक सहायता (ऋण तथा अनुदान) मा संचालित कार्यक्रम तथा आयोजनाहरूको कार्यक्रम तथा क्रियाकलाप निर्धारण तथा तर्जुमा प्रकृया
- ५.२ वैदेशिक सहायताको प्रकार, भुक्तानी, लेखांकन तथा प्रतिवेदन गर्नुपर्ने प्रावधान
- ५.३ वैदेशिक सहायताका आयोजनामा कोषपूर्ति कोष (Imprest Fund) तथा डेजीग्नेटेड कोष (Designated Fund), सोधभर्ना तथा कोष पूर्ति (Reimbursement and Replenishment), शोधन भौचर (Disbursement Voucher) सम्बन्धी प्रावधान
- ५.४ वैदेशिक सहायता प्रदान गर्ने द्विपक्षीय तथा बहुपक्षीय (Bilateral and Multilateral) अन्तर्राष्ट्रिय विकास तथा वित्तीय र द्विपक्षीय संस्था - विश्व बैंक, एशियाली विकास बैंक, यूरोपियन यूनियन, अमेरिकी सहयोग नियोग, जापान, अन्तर्राष्ट्रिय वित्तीय संस्था र अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोषको वैदेशिक सहयोग सम्बन्धी भूमिका र कार्यान्वयन स्थिति

नेपाल खानेपानी संस्थान
आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको लागि पाठ्यक्रम
स्तर : अधिकृत, सेवा : प्रशासन, समूह : लेखा, तह : ७, पद : लेखा अधिकृत

६. लेखा परीक्षण तथा नियन्त्रण

- ६.१ लेखापरीक्षणको परिचय, उद्देश्य, आधारभूत सिद्धान्त र प्रकार
- ६.२ आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली र यसका तरीका
- ६.३ कार्यमूलक लेखापरीक्षण, व्यवस्थापन लेखापरीक्षण, कर लेखापरीक्षण, प्राविधिक परीक्षण
- ६.४ बेरुजुको प्रकार, प्रवृत्ति, बेरुजु फछ्यौट र वित्तीय जोखिम (Fiduciary Risk) न्यूनिकरण तथा आर्थिक अनुशासनमा लेखा परीक्षणको भूमिका
- ६.५ सरकारी स्वामित्वका संगठित संस्थाको लेखापरीक्षण व्यवस्था
- ६.६ सामाजिक लेखापरीक्षण (Social Audit) र सार्वजनिक सुनुवाई (Public Hearing)
- ६.७ नेपाल लेखा परीक्षणमान (Nepal Auditing Standards) - NSA 200, 210, 230, 240, 300, 320, 550 & 580)
- ६.८ लेखापरीक्षण सम्बन्धी राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संस्था- महालेखा परीक्षक (Auditor General of Nepal), ICAN, INTOSAI, ASOSAI

७. वित्त व्यवस्थापन (Financial Management)

- ७.१ वित्त व्यवस्थापनका सिद्धान्त
- ७.२ वित्तीय विवरण विश्लेषण (Financial Statement Analysis)
- ७.३ लाभ हानी पारविन्दु विश्लेषण (Break-even Point Analysis)
- ७.४ जोखिम विश्लेषण (Risk Analysis)
- ७.५ पुँजीको स्रोत र यसको उपयोगको विश्लेषण
- ७.६ संयुक्त लगानी वित्त व्यवस्थापन (Consortium Investment/Joint Investment Management)

८. सम्बद्ध कानून

- ८.१ लेखा परीक्षण ऐन, २०७५
- ८.२ सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४
- ८.३ आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र नियमावली २०७७
- ८.४ राष्ट्रिय प्राकृतिक श्रोत तथा वित्त आयोग ऐन, २०७४
- ८.५ आयकर ऐन, २०५८ तथा आयकर नियमावली, २०५९
- ८.६ मुल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ तथा मुल्य अभिवृद्धि कर नियमावली, २०५३